Nagyvárad, 1901. VII. évfolyam 4. szám. Szombat, január 5.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ... 16 kor.
Negyedévre ... 4 «
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ... 20 kor.
Negyedévre ... 5 «
Vidékre postán szállitva:
Egész évre ... 24 kor.
Negyedévre ... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apácza-utcza 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, jan. 4.

Izelt lábuak.

Egy bájos rovar fajról irok.

Mint a száráról elröppent virág, száll a lepke, a napsugárban. A rovar világ poétái ők. Hitvány étellel nem törődnek, ember keze munkáját nem pusztitják, csak illat kell nekik, csak virágra vágynak. Oly szépek ők ragyogó szárnyaikkal, hogy valóban igy illik élniök.

A durva természet tudomány ugyan elrontja az illuziót, mert azt tanitja, hogy hernyóból lesz a lepke és tojásából hernyó támad, hogy azért nem eszik, mert már nem fér belé, hisz hernyó korában túlontúl jólakott, hogy szárnyának himpora csúf szürkeség s szinét a nap sugarának törésétől kapja, de hát kevesen törődnek ezzel. A lepke bájos, szép és kedves. Csak a gazda tapossa el őket, mint a a többi férget, mert tudja, hogy ez a legkártékonyabb, multja és jövője miatt s nem engedi elkápráztatni magát a jelentől.

Óh ti politikai izelt lábuak, minden nemest monopolizáló liberálisok, ismerítek e testvérteket?

Egy kifejlett liberális igen szép jelenség. Van neki rendesen sok jó inkompatibilitása, ordója, címe, vagyona s felcsap emberbarátnak. Nem kell neki a másé, sőt ő ad. Kissé erős reklammal ugyan, de nem sokat.

Összecsődítenek egy csomó szegény embert, hozatnak neki kenyeret és osztják bőségesen. Meg vannak hiva az érdekes látványhoz a hirlapirók is, nők is, hisz érdekes az etetés mindig s igazi meghatottsággal nézzük szana szét e hazában ezt a gyönyörü jelenetet. Nézzük igenis, mert hát fotografus is volt hiva a premierre és a »Vasárnapi Ujság« is.

Ez a liberálisok lepke korszaka, mely valóban elkápráztat. De fájdalom, itt is megláthatjuk már a lepke tojásokat. Egy ugyancsak fővárosi liberális lap, mely a szabadkőmivesek félhivatalosa is, maga felsziszszen azon, hogy a jótékony czégek kissé sok reklamot kivánnak a jótékonyságukért.

Ime! az apró hernyók a virág levelén.

De kérdem, honnan a köznyomor, melyet kevéssel előbb még nem ismertünk? Honnan az ijesztően megszaporodott proletárok serege, a munkanélküliek összetorlódása a városokban?

Ez mind a ragyogó, jótékony lepkének hernyókori működéséből fenmaradt emlék.

A liberálisokat nem a Podmaniczky-utczában kell nézni. Ott már lepke korukban látjuk őket, kik felett ragyog a nimbus, hisz a titkos jótevők alig birnak pár milliócskával, mégis kenyeret adnak azoknak, kiknek nincs, mert előbb — ők ették meg.

És ez nem csak oda vetett mondás.

Ugyancsak az a fővárosi lap irja, hogy Darányi sokkal szélesebb alapon kénytelen folytatni a ruthén akcziót, hogy a népet a végpusztulástól megóvja.

Hogy milyen pusztulástól, arra felvilágositást ad az a szám, hogy Mármaros, Ung, Bereg, Munkács stb. vármegyékben 3, mond *három kiló hus esik fejenkint egy évben*. Vagyis tessék azt a 3 kiló hust 365 darabra vágni, ennyi esik egy napra.

Hát a többit ki eszi meg?

Egán egyszer felnyult a miniszteri felhatalmazás hernyó szedőjével a fészekhez, de megmászták a hernyók s nem lévén a ki leszedje őket róla, majd belebetegedett a hernyózásba, ne bolygassuk tehát.

Apró liberális hazafiakról van itt szó. A liberálizmusnak fő támogatóiról, választáskor mindenre kész rendezőkről, kik ha majd ez uton tele szedték magukat, majd elmásznak onnan naposabb helyre begubózni, és mint Podmaniczky-utczai lepkék tünnek fel ujra, kiknek nem kell a másé, kik kárt nem tesznek, kik csak a jótékonyság virágait keresik, hogy annak tövében észrevétlenül elhelyezzék a jövő generáczió tojásait.

De nincs mindig verőfény a lepkére. Néha vihar is járja. Oh! be csúf egy átázott lepke. Szárnyairól lekopott a himpor, meleg nélkül nem tud felszállni, csak csuszkál a sárban, mint a többi féreg.

A szomszéd államban egy tisztitó vihar leverte a politikának eme ragyogó izelt lábuit s a hatalmi verőfény nem érve őket, eredeti rút mivoltukban tünnek fel.

Szövetkeznek a kozmopolita szocziálistákkal, kiknek sem Istenük, sem hazájuk s több kerületben paktumos képviselőt választanak. Hol van hát a hires hazafiság, melytől azelőtt csak ugy csöpögtek,

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Az öreg pap.

Irta: **Henri Lavedan.**

Az éj sötét volt, mint a korom s a menybolt fekete, mintha gyászlepellel lett volna bevonva, mikor Laine abbé elindult Solmiére felé. Holofernes, a szekerébe fogott csacsi, az imént már megállott, de néhány atyai szelidségre valló figyelmeztetés után megint csak elindult; sőt Holofernes még az ügetésre is rászánta magát s rövidesen jókora utat megtett. Nagyon erős és szófogadó állat volt, mint minden szamár, amelyet ritkán szoktak verni. A gazdája ostorral soha sem nyult hozzá, már csak azért se, mert nem is volt ostora; egy-egy jó szóból vagy a gyeplő rángatásából is megértette Holofernes, hogy mit akar a gazdája.

De ma, ezen tikkadt, borult estén az abbé nagyon szerette volna, ha a szamárnak szárnyai lettek volna; folyton nógatta, mert nagyon messze kellett mennie, s noha már egy órával ezelőtt elindultak: az utnak még felét sem tették meg.

Lesprik, a levélhordó jelentette neki, hogy Doracloux vasuti őrnek a felesége nagyon beteg, reggelre bizonyosan meghal, s kétségbe van esve, hogy nem veheti föl halála előtt az utolsó kenetet.

Az abbé, mikor ezt hallotta, azonnal felöltözött s felköltötte Holofernest is, aki különben már régóta hozzá volt szokva ezekhez az éjjeli kirándulásokhoz.

Mikor a kordéba befogott, a templomba sietett, a régi tabernaculumból kivette a szent ostyát s minden egyebet a táskájába tett, amire szükség volt s elindult vele.

Már negyed tizre járt az idő s az egész faluban mindenki aludt. Lacabasse, az egyházfi, csupa hivatalos buzgalomból is ajánlkozott rá, hogy a papot elkiséri; az abból azonban nem fogadta el ezt az ajánlatot már csak azért sem, mert Lacabasse már elmult hetvenegy éves Az öreg szolga ellenezte ezt az éjjeli kirándulást és a cseléd is rosszat jósolt a papnak s nagyon ajánlotta neki, hogy egyedül ne menjen át az orléansi erdőségen, amelyen keresztülment a solmiéresi országut.

Az abbé azonban arra gondolt, hogy az Isten az utitársa s igy nem kell félnie semmitől. Az ezüst szelenczébe tett szent ostyát a zsebébe dugta, felült a kordéra s imádkozva elindult. A rudra lámpát akasztott s igy látott annyit, hogy nem kellett az ároktól félnie. Különben is oly sötét volt, hogy e lámpa nélkül lehetetlenség lett volna eligazodnia.

Mikor a loup-pendui ligetet elhagyta, a pap egyszerre azt hallotta, hogy valaki járkál a közelben. S Holofernes egyszerre megállott. Az abbé sohasem félt semmitől, mert egész életében mindig gondolt a halálra; az volt a meggyőződése, hogy a bün a legborzasztóbb gyilkos és hogy csak a vétkeink fenyegetnek bennünket veszedelemmel.

Tehát nem ijedt meg most sem, hanem nagy lelkinyugalommal, hangosan igy szólt:

— Van itt valaki?

— Igenis van, — válaszolt valaki a sötétben.

— Persze valaki olyan ember, aki eltévedt? — kérdezte a pap.

— Igen, valaki, aki eltévedt s szeretne Thiérry felé menni.

— Ha igy van a dolog, — szólt a pap — akkor szálljon fel a kordéra. En is arra megyek.

Nehány másodpercz mulva megrecscsent a kordé s a pap észrevette, hogy egy nagy kövér ember ült melléje.

Azonban olyan sötét volt, hogy az utitársa arczát nem igen ismerte föl. Valószinüleg valami munkás ember, gondolta magában s azért olyan durva és elszánt az arczkifejezése, mert a sok nehéz munka eldurvitotta.

— Ön tehát pap? — szólt az idegen. — No, előre!

A kordéval elindult Holofernes; néhány percznyi hallgatás után igy szólt az abbé:

— Na, most nem olyan idő van, hogy érdemes volna az erdőben sétálni.

— De nem ám! — válaszolt az idegen.

— Miért nem, barátom?

hol vannak a nagyszerü jelszavak? Hímpor volt csak, mely a mint a valóhoz dörzsölődött, le is ment alaposan.

Bolondság volna a lepke szárnyait bámulni. Tessék észrevenni a lerágott levelekkel elfonnyadt ágakat, letarolt mezőket, ebből áll a lepke.

A ki nagyon szépnek látja a lepkét, gondoljon nagyon lepusztult gyümölcsfáira és pusztitsa a kártékony férget, ha nemzeti szinü is a szárnya.

P—y.

Három nyilatkozat.

Falk Miksa dr. ujévi beszéde olyan kő volt, a mely nagy hullámokat vet még ma is a magyar politikai élet tavában. Most két érdekes nyilatkozatról beszélnek, melyek a beszédhez füződnek; egyik nyilatkozat Apponyitól, a másik magától Falktól eredt.

Apponyi Albert nemrég érkezett a fővárosba; megérkezése után pár órával már fölkereste a B. H. munkatársa, a ki előtt Apponyi következőleg nyilatkozott:

— Falk Miksa ujévi beszédének ama passzusában, mely szerint semmi sem változott volna a szabadelvü pártban, mint az, hogy tagjainak száma egynéhánynyal szaporodott, saját multamnak és politikai integritásomnak sulyos megtámadását látom, mely reparáczió nélkül nem maradhat. Hogy milyen legyen ez a reparáczió, arról ma még nem nyilatkozhatom, és pedig azért nem, mert azt kötelességszerüleg első sorban a szabadelvü párttal és annak vezetésével barátságos egyetértésben óhajtom megállapitani, oly módon, hogy egyfelől politikai önérzetemnek minden csorbitása föltétlenül kikerültessék, másfelől pedig a lehetőség mellőztessék minden szakadás vagy keserüség a szabadelvü pártban. Éppen ezért és mivel a párt tagjai jelenleg csekély számban időznek a fővárosban, az ügynek elintézése, melyre okvetetlen szükség van, nem lesz előbb eszközölhető, mint a szabadelvü pártnak január 14-én tartandó legközelebbi értekezletén.

Hangsulyozta azonban, hogy ez a nyilatkozat egyedül az ő véleménye, bár meg van róla győződve, hogy a volt nemzeti párt tagjai vele teljesen egyértelmüleg gondolkoznak. Arra az esetre, hogy talán nem kapnák meg a kellő elégtételt, nem is gondol, mert meggyőződése szerint az ügy barátságosan is elintézhető.

Falk Miksa adja a kis ártatlant. Nyilatkozatában naivul csodálkozik fölötte, hogy beszédében éppen a nemzeti pártra vonatkozó passzust tarják legfontosabbnak, holott voltak abban — szerinte — sokkal fontosabb részek is. Állitólag ő szerette volna már régóta legjobban a nemzeti párt beolvadását a szabadelvü pártba s ezért beszédének idevonatkozó részét puszta dekorácziónak tekinti. Szóval mosakodik a képviselő ur erősen, csakhogy magát mosva, szerecsent mosdat.

Horánszky is nyilatkozott:

Horánszky azt a reményét fejezte ki, hogy sikerülni fog az inczidenst barátságos uton és oly módon elintézni, amely minden érdekelt félre nézve teljesen elfogadható és kielégitő Ő, a maga részéről, külömben óhajtja, hogy ezuttal oly nyilatkozat történjék, amely kizárja azt, hogy hasonló félreértések jövőre ismétlődhessenek.

—

A közösügyek jövője.

Széll Kálmán ujévi beszédének az ausztriai állapotokra vonatkozó kijelentéseihez a *Neue Frei Presse* a következő megjegyzéseket füzi:

»Komoly és messze kiható nyilatkozat — ugymond — ez az ujévi beszéd. Nem csupán a képviselőház többségének és Magyarországnak szól, amelyre nézve a szabadelvüség eszméjének apoteozisa irányt szab a belső politika továbbvezetésére és fejlődésére, hanem szól Ausztriának is. Es itt teljes mértékben meg kellene érteni ezt a beszédet, amelynek pointje abban csucsosodik ki, hogy Magyarország kénytelen lenne az osztrák zavarokból levonni a konzekvenciákat a közösügyek terén, ha Ausztriában az alkotmányos funkczió zavara a fejlemények folytán azok megbénulására vezetne.

Az emlitett lap azután vizsgálja a konzekvenciák módját s azt mondja: Ha nincs osztrák parlament, amely a delegácziókat képes megválasztani, vagy pedig, ha az osztrák parlamentben nem jöhet létre a delegácziók választása, akkor Magyarország ki fogja jelenteni, hogy a közösügyek kezelése visszahárult a törvényhozásra s mivel ez esetben nem léteznék osztrák törvényhozás, vagy legalább nem akcióképes törvényhozás, *ez a közösügyek átutalását jelentené a magyar képviselőház kizárólagos jogkörébe.*

Az osztrák parlament lerombolása tehát, ami a csehek programmja, *a magyar országgyülés uralmát jelenti Ausztria fölött*, jelenti Ausztria alávetését a magyar parlament diktátuma alá. Igaz, hogy Széll ur mindig hangsulyozta, hogy az ily szabályozás csak átmeneti lenne s ez alatt bizonyosan az értendő, hogy ez a szabályozás elesnék, ha annak okai megszünnének. Nincs joga senkinek sem kételkedni Széll lojalitásában s az ő szándéka bizonyára komoly és becsületes. De az események gyakran erősebbek az államférfiak szándékainál. Senkisem határozhatja meg, micsoda hangulat és áramlat kerekedik felül a döntő pillanatban Magyarország közvéleményében s hogy vajjon a mai vezetőknek meg lesz-e akkor is a hatalmuk elüzni a szellemeket, amelyeket nem idéztek ugyan fel, de felébresztettek. Magyarországnak nem szokása feladni oly pozicziót, amelyet meghóditott.

S mindezekkel a konzekvenciák lánczolata nem ér véget. Képzelhető-e, hogy a külső politika egységes maradhat, ha két parlamentnek kell fölötte döntenie? Képzelhető-e, hogy a hadsereg közös maradhat, hogyha a legfontosabb kérdések fölött két parlament dönt? Széll Kálmánban bizonyára megvan a legbecsületesebb akarat a közjogi alap fenntartására s annak minden megrázkódtatásának elkerülésére, de a politikai életben minden ujonnan teremtett intézmény önállóan és önhatalmulag lép szembe létesitőjével s magában hordja további fejlődésének föltételeit, függetlenül alkotója szándékától.

Bármily szép és formailag tökéletes is volt Széll Kálmán ujévi beszéde, oly komoly és komor a perspektiva, amelyet feltár.«

—

Példás testvériség.

Az osztrákok addig veszekedtek egymás közt, mig most a testvérülésre szotiyant kedvük. Adta pedig erre az alkalmat a legujabb választási mozgalom, melyben a nemzetközi zsidó szocziáldemokrata jelöltek egymás után buknak. Bécsben két mandátumot nyertek ugyan, de a vidéken hét kerületet vesztettek. A liberális párt pedig válogathat a két szék közt, ha nem akar a földre ülni; oda huzódott tehát, a hova szive vonta: a szocziáldemokratákhoz. Ha más eredménye nem volna, már maga ez a szinvallás egyik nevezetessége lesz az osztrák választásoknak.

—

A városok és a népszámlálás.

Még mielőtt a népszámlálás befejeződnék, megindultak a találgatások, minő eredményekkel fog az járni? Egyik fővárosi lap a városok-

---

— Az utonállók miatt. Vagy nem hisz az utonállókban?

— Nem nagyon s ha vannak is utonállók: szomoru dolog, hogy vannak.

Megint elhallgattak.

— Ha nem veszi rossz néven a kérdésemet plebános ur, hova megy most éjjel, amikor aludnia kellene?

— Egy haldoklót kell az Utolsó Vacsorában részesitenem.

— Mindjárt gondoltam. S messze lakik ez a haldokló?

— Thiexytől nem messze; a vasuti őrné haldoklik. Nem ismeri?

— Nem.

— Akkor ön nem idevaló?

— Nem.

— És nem is ezen a vidéken lakik?

— Nem.

— Csak utazik erre?

— Igen, tisztelendő ur.

Elhallgattak. Miután a villaudesi mocsarakat is elhagyták, befordultak Chilleurs felr a meredek uton A szamárnak azonban már elfogyott a lélegzete s már csak czammogva lépegetett, mikor az idegen nagy ügyességgel rárohant a papra, a saroglyába lökte s nagyot ütött rajta.

Nem volt nehéz végeznie vele: az öreg még csak nem is kiáltott. A küzdelem ugyan rövid ideig tartott s rettenetesen sötét volt. A pap csak egyet-kettőt rugott a kocsi oldalán s a büntény be volt fejezve. Az utonálló már fölemelte a kezét, hogy leszurja az öreget, mikor a sötétségben alig két lépésnyiről rettenetes orditás hallatszott, mintha valaki végső erejét összeszedve segitségért kiáltott volna.

Holofernes kezdett el orditani.

Mikor a gyilkos ezt a szokatlan hangot hallotta, amelyet sehogyan sem tudott megmagyarázni, fölugrott s elejtette a kést.

A szamár már elhallgatott s az utonálló még mindig remegve figyelt, mikor a pap a saroglyában föleszmélve egész nyugodta megszólalt:

— Van-e gyujtód?

— Van; miért? — szólot a megrémült utonálló.

— Gyujts meg egy vagy két szálat; elvesztettem valamit, amit megakarok találni.

Az utonálló, akit az ismeretlen orditás és a pap hősiessége egészen kihozott a sodrából, elővett egy gyujtót s végighuzta a czipője talpán.

A pap körülnézett s fölvett a kocsi fenekéről egy közönséges kemény fából faragott keresztet.

— Ezt a feszületet mindig az övemben viselem! — szólt a pap. — Hallottam, hogy elejtettem s nagyon fájt volna, ha elvesztettem volna, mert nagyon sokra becsülöm . . . Na, előre, te lusta!

S a szamár megint elindult a kordéval.

— S miért becsüli olyan sokra ezt a keresztet? — kérdezte az utonálló, aki rettenetesen nagy zavarban volt mikor látta, hogy támadásával a pap ily keveset törődik.

— Hogy miért becsülöm olyan sokra! Majd mindjárt megmondom. Látod, ezt a feszületet tizennyolcz ember csókolta meg, egy perczczel a halála előtt! . . . S ki nem találod, hogy milyen volt a haláluk!

— Háboruban haltak meg vagy cholerában?

— S kkal rosszabb volt a haláluk!

— Rosszabb, mint a cholera?

— Szavamra mondom, hogy sokkal roszszabb . . . mert lefejezték őket.

— Lefejezték? . . . Teringettét!

Néhany perczig megint nem szólt egyikük se egy szót se . . . Az éj most már nem volt oly sötét, mint az imént; a felhők oszlani kezdtek s egy-két csillag már feltünt az égen. Az öreg pap aztán megint megszólalt:

— Igen, fiam, tizenhéten csókolták meg; — óh, az ilyet nem felejti el az ember, aki a La Roquette fegyház lelkésze volt.

— Micsoda? Ön a La Roquette fegyház lelkésze volt?

— Igen, tizen gy évig.

kal foglalkozik s kiszámítja azok fejlődését két alapon. Egyik alapot nyujtja a természetes szaporodás, a másikat az 1880—1890. közt tapasztalt gyarapodás. Utóbbihoz jön a beköltözés általi erősbödés is, ez tehát nagyobb számokat fog kitüntetni, a mint az alábbi összegek mutatják is:

	1890-ben	*1900 végén* 1880—1890-ik szaporodás alapján	*1900 végén* természetes szaporodás alapján
Arad	42.052	48.582	45.253
Baja	19.485	19.729	19.877
Debreczen	56.940	62.758	62.424
Sz.-Fejérvár	27.548	29.484	30.234
H-M-Vásárhely	55.475	58.526	59.406
Kassa	28.884	31.671	32.020
Kecskemét	48.493	51.893	54.159
Kolozsvár	35.855	38.695	39.472
Komárom	14.876	14.844	15.528
M.-Vásárhely	14.212	15.541	15.513
Nagyvárad	38.557	45.777	42.227
Pécs	34.067	39.432	35.533
Pancsova	17.948	18.769	18.840
Pozsony	52.411	56.816	55.480
Sopron	27 213	31.213	29 154
Szabadka	72.737	84.137	79.837
Szatmár	20.736	21.762	22.874
Szeged	85.569	97.463	97.097
Temesvár	39.884	46.074	41.087
Ujvidék	24.717	28.117	26 311
Versecz	21.859	21.389	22 620
Zombor	26.435	28.177	27.455
Horvát-Szlavonországban.			
Eszék	19.778	21.355	19.160
Varasd	11.055	11.739	11.372
Zimony	12.823	13.823	12.860

A számoszlopok közül legtanulságosabb és mindenképpen hiteles a természetes szaporodást mutató számoszlop, melyből egyes városokra rendkivül kedvező fejlődést lehet kimutatni. Szegeden például 11 és fél ezerrel, Debreczenben 5484-gyel, *Nagyváradon 3670-nel*, Aradon 3200-zal, Kolozsvártt 3617-tel több ember született az utolsó tiz év alatt, mint amennyi meghalt, tehát a természetes szaporodás jelentékeny. Mint ebből látható, éppen a legmagyarabb városok fejlődése a természetes uton igen jelentékeny.

Van azonban egy-két város, melynek természetes uton való fejlődése a pontos hivatalos statisztika szerint komolyan aggasztó. Ime a 40,000 lakosu Temesvár természetes szaporodása tiz év alatt csak 1203.

Sőt mi több, Temesvár szaporodása egyenlő lakosszám mellett *csak egyharmadát teszi a Nagyvárad szaporodásának.* Egyáltalán a Délvidéken minden normális várakozásnak alatta van a természetes szaporodás.

Délebbre nézve, horvát területen még megdöbbentőbb képet kapunk. Zimony az egész tiz év alatt csak 37 lélekkel gyarapodott születés által, a nyugat-horvátországi Varasd csak 317-tel, mig Eszék lakossága közül sokkal több halt meg, mint amennyi született: a város lakossága a természetes szaporodást számitva 618-czal csökkent.

A szomoru jelenségben csak egy a vigasztaló: hogy a kedvezőtlen eredményt éppen a nem-magyar városok mutatják.

Az uj választások.

Budapest, jan. 4.

Tegnap délelőtt tudvalevőleg miniszteri tanácskozás volt.

Ez a konferenczia különösen két nevezetesebb kérdéssel foglalkozott beható módon.

Az egyik volt dr. Falk Miksának az ujév alkalmából elmondott beszéde, mely a volt nemzeti párt tagjai közt olyan nagy reszenzust szült és melynek miatta attól tartottak, hogy a pártban szakadás állhatna be. Ez ügyre nézve a miniszterek konferencziája abban állapodott meg, hogy a dolgot valami uton-módon el kell simitani és Széll Kálmán miniszterelnök vállalkozott rá, hogy az affért valami alkalmas formában elrendezze. Hogy ez sikerülni fog, arra annál inkább is van kilátás, mert maga dr. Falk Miksa, — hir szerint, — hajlandó az ő szavainak olyan magyarázatot adni, hogy abban, a mit elmondott, semmiféle olyas czélzatosság se volt, mint a milyet Apponyiék láttak benne.

Ugy halljuk, hogy ez ügyben különben tegnap este a miniszteri tanácskozás után bizalmas konferenczia volt a szabadelvü pártkörben.

A másik ügy, melylyel a minisztertanács foglalkozott, az uj választások kérdése.

Széll Kálmán miniszterelnök szeretné a dolgot ugy irányitani, hogy az általános választások még ez év május hónapjában, de legkésőbb junius első felében legyenek megtarthatók, addig, a mig a nagy mezőgazdasági munkák ideje be nem köszönt. A parlamentnek még hátralévő munkarendje miatt ez igen jól volna keresztülvihető. Széll Kálmán az ő ujévi beszédében elmondotta, hogy az országgyülésre ebben a cziklusban még milyen föladatok várnak és bizonyos, hogy a még hátralévő tárgyak április végére, vagy május elejére még az esetben is igen jól volnának elintézhetők, ha a budget-tárgyalás hosszabbra nyulnék, mint a hogy várják.

Mind a mellett a minisztertanács az uj választások terminusa dolgában nem juthatott pozitiv elhatározásra és valószinü, hogy e tekintetben a döntés csak a legközelebbi miniszteri konferenczián fog megtörténhetni, a mikorra Széll Kálmán miniszterelnök megjárja Bécset és tájékozódást szerez az osztrák kormánytól, hogy az osztrák Reichsrath akcióképessége meglesz-e és hogy Ausztriában mily alakulást fognak venni a dolgok.

A miniszterelnök ugyanis vasárnap reggel utazik Bécsbe, egyrészt azért, hogy a szokásos ujévi üdvözleteket az udvarnál és a királyi család tagjainál elvégezze, másrészt pedig azért, hogy érintkezésbe lépve osztrák miniszter-kollégáival, információkat szerezzen az osztrák helyzetre vonatkozólag.

Addig remélhetőleg ugyanis már tisztán lehet látni majd, hogy az ausztriai választások eredményeképen mily konstellácziók várhatók az osztrák parlament müködésre képes lesz-e, megint.

Ha igen, ugy megválasztják a delegáczió tagjait és igy aztán május hónapjában a két delegáczionális bizottság megkezdheti a tárgyalásokat Bécsben. Ez esetben nagyon valószinü, sőt bizonyos, hogy a magyarországi általános választások ügye kihuzódik az őszre, bárha ez nem éppen a legkellemesebb valami lesz, a mennyiben ugyancsak az őszszel lesznek megejtendők Magyarországon a vármegyei tisztujitások is, ugy, hogy tehát az ország egymásután két nagy izgalomnak volna kitéve.

De ha a Reichsrath megint csak nem lesz normális müködésre képes és igy a delegácziók sem ülhetnek össze a tavaszszal, akkor az általános választásokat nálunk májusban, vagy juniusban tartják meg.

A végleges döntés, mint emlitettük, a legközelebbi minisztertanácson várható, a mikorra Széll Kálmán megszerezte a tájékozódást Ausztriában.

———

— Micsoda?! Ah, hiszen akkor én valóságos szörnyeteg vagyok . . .

Az abbé azonban nem hallgatott rá, hanem tovább beszélt.

— Emlékszem még ezekre a szegény teremtésekre . . . Gamazera . . . Adriennetre . . . Chaulotra . . .

— Chaulotra, aki egy fogorvosnak a szakácsnéját megölte?

— Igen, arra.

— Én is ismertem; egy ezredben szolgáltunk.

— Meggyónt és nagyon meg volt indulva . . . Mielőtt fölment a vérpadra, mindenkitől bünbánóan bocsánatot kért . . . Voltak olyanok is, akik sirtak. Chaulot azonban az utolsó perczben nagyon nyugodt volt . . . Még a többiek is, Petit Paul, Saumonin . . . mind, mind megcsókolták ezt a feszületet, anélkül, hogy erre biztatnom kellett volna őket . . . Most már érti, hogy miért olyan becses nekem ez a feszület?

Néhány percz óta nagyon nehezen lélegzett az ismeretlen utitárs.

Végre összeszedve a bátorságát igy szólt:

— En nem tudom, mi az oka, plebános ur, de amióta tudom, hogy ön a La Roquette lelkésze volt . . . bánom, nagyon bánom, hogy oly gyalázatosan bántam önnel . . .

A pap félbeszakitotta:

— Jól van, jól van . . . ne is beszéljünk róla . . . Az igaz, hogy az imént nem szépen viselted magad . . . de ennek már vége . . . Mi bajod van neked, te szegény fiu? Nagy gondjaid vannak? Nyomorogsz? Valószinüleg igy van . . . Az ember éhes és nem tud keresni . . . nem csoda ha elveszti a fejét s aztán egy este, amikor nagyon sötét van, elkövet valami ostobaságot . . . De látod, ezt a semmirekelőkre kellene biznod . . . . Te jó nevelésben részesültél s annak idején katekizmust is tanultál . . .

— Igen . . . de már nagyon régen . . .

— Látod! S aztán katona is voltál! Istenem, a katonaélet oly szép! . . . Ha pap nem lettem volna, katona szerettem volna lenni . . . Látod, ez az ostobaság, amit velem tettél, nagyon jelentéktelen dolog . . . Küzdened kell a sorssal; . . . de hát ezt mindnyájunknak meg kell tennünk . . . Holnap reggel egy kis kömények pálinka mellett majd elmondod, hogy mi a bajod: majd igyekezni fogunk, hogy rendbehozzuk a dolgot . . . Most, tudod, gyóntatni kell mennem . . . Elkisérsz?

Az idegen csak mormogott:

— Igen . . . szivesen . . .

— Na jól van . . . Ha az Istennek a parancsait teljesitettük, akkor majd visszatérünk Chauvignybe. A plebánián alhatol s holnap reggel majd a mise után beszélgethetünk. Rendben van a dolog?

— Még kérdezi? . . . Mindent megteszek, amit csak kiván.

Mikor negyedóra mulva a vasuti őrházhoz értek, az asszony már haldokolt.

Az abbé azonnal hozzálátott a szertartás előkészitéséhez. Mig a pap a kis szelenczét elővette és két égő gyertá közzé tette, az utonálló végignézett a papon, a szoba csupasz falain, a sarokban hörgő betegen s a falra akasztott vörös vasuti zászlócskán, amelyről eszébe jutott az a másik zászló, amely után annyit gyalogolt, mikor még tisztességes ember volt.

E közben a pap imádkozott és kinyitotta a szelenczét. A kis ostya szinte ragyogott az ujjai között, s mintha fényességgel árasztotta volna el a szobát. A pap lassan az utonálló felé fordult, s merően, de kimondhatatlan szelidséggel nézett reá. Az utonálló lehajtotta a fejét és letérdelt. Aztán az abbé odament az ágyhoz.

Mikor a mennyei kenyeret odanyújtotta a haldoklónak, az asszony ösztönszerüleg kinyujtotta félig meztelen karját, mintha azt akarta volna jelezni, hogy az ut most már szabad előtte . . .

———

A postatisztviselők anyagi helyzete.

A dr. Henyey Vilmos szerkesztésében megjelent »évkönyvbe« *Follert* Károly rendkivül érdekes czikket irt. Mivel az egész nagy dolgozatot közölni nincs módunkban, ideiktatjuk azt a részét, mely a posta és táviró szolgálatában álló olvasóinkat első sorban érdekelheti. A czikknek ez a része igy szól.

Ugy vélem, hogy minden eddigi fizetési rendszerünk legfőbb hibája az volt, hogy nem az eleven életből, a köztisztviselők társadalmi állásából, az egyes egyén és a család s annak megfelelő szükségleteiből meritették azt az alapot, amelyen épültek.

Az igy készült fizetési rendszereket azután természetesen kapcsolatba kellett hozni a kvalifikáczionális törvényen alapuló személyzeti szervezetekkel, mi még nagyobb igazságtalanságokra vezetett és az eredmény az lett, hogy a panaszok és az elégedetlenség fölhangzásával ismét egy hamis jelszó került a köztelfogásba, sőt talán az irányadó körökbe is.

Most már az lett a jelszó, hogy első sorban és amennyiben a pénzügyi helyzet engedi, a kisebb javadalmazásu: a XI. és X. fizetési osztályokban levő tisztviselők anyagi helyzetén kell segiteni.

Hát a IX. és a VIII. vagy a magasabb fizetési osztályokban levő tisztviselők javadalmazása szolgálati éveikhez és családi állapotukhoz képest talán nagynak mondható?

Helyes az, hogy ezen jelszó mellett emeljék azok javadalmazását, kik mint nőtlen fiatal emberek, csak most léptek állami szolgálatba és csakis ennélfogva vannak ez idő szerint a XI. vagy X. fizetési osztályban, ellenben a IX. vagy VIII. fiz. osztályban levő családos tisztviselőket, kik 20—25 évi szolgálattal birnak, tekintsük egyszerüen magasabb javadalmazásu tisztviselőnek, daczára annak, hogy az előbbiekkel szemben sulyosabb anyagi viszonyok között élnek?

Azzal, ha most akár a XI. és X. vagy akár más fizetési osztályokban levő, vagy akár valamennyi tisztviselő fizetését 100—200 koronával felemeljük, a kérdést még nem oldottuk meg.

Mindezekből ama következtetésekre jutunk tehát, hogy az 1893. évi IV. törvényczikk ejtendő el első sorban.

Az uj törvény megalkotásánál pedig az egész fizetési rendszert a következőkre kellene fölépiteni:

1. különbséget kellene tenni:

a) a szorosan vett, tulajdonképpeni állami adminisztráczió,

b) az állami üzemek és üzleti jelleggel biró hivatalok,

c) a tanügy szolgálatában álló és

d) az igazságszolgáltatás, a birói kar tisztviselői között.

2. A tisztviselők munkakör és hivatás szerint csoportositandók és pedig aszerint, amint éppen munkakörükre és hivatásukra való tekintettel a középiskolák négy osztályát, a középiskolák teljes elvégzését és érettségi vizsgálatot, vagy végül felsőbb egyetemi tanulmányokat követelünk tőlük.

3. Az általános megélhetési és állásuk társadalmi viszonyai szerint meg kellene állapitani külön-külön ezen hárvm csoport minimális és maximális javadalmazását.

4. A szolgálat első öt évében — az egyetemi tanulmányokat végzettek, miután később lépnek állami szolgálatba, a szolgálat első három évében — legyenek a tisztviselők a minimális fizetésben ideiglenes alkalmazásban.

5. Öt, illetve három év letelte után, tehát körülbelül a családalapitás idejére véglegesittessenek, de oly javadalmazással, hogy családot alapitani és családjukat fenntartani is képesek legyenek.

6. Minden további öt év után — vagyis a család szükségleteinek természetes növekedésével — részesüljenek fokozatosan megfelelő fizetésemelésben a megállapitott maximumig.

7. Ez a fokozatos fizetésnövekedés ne szoritkozzék 100—200 koronára, hanem legyen legalább némileg megfelelő arányban ama nagyobb szükségletekkel, amelyek a családos tisztviselőre az időközben felnőtt gyermekek iskoláztatásából, stb.-ből nehezednek.

8. A jelenlegi lakáspénz töröltessék el és e helyett részesüljenek a betöltött állásnak és az állomási helynek megfelelő müködési pótlékban.

9. A törzsfizetés és a müködési pótlék emelkedése. mely utóbbi a nyugdijba be nem számitható, külön-külön oly módon rendeztessék, hogy a müködési pótlék adja meg a tisztviselőnek az állásának és állomási helyének megfelelő megélhetését, a nyugdij alapjául szolgáló fizetés megállapitásánál pedig számoljunk a nyugdijakból az államra nehezedő terhekkel is.

10. A 2-ik és 2-ik pontban emlitett csoportokban az emelkedés a minimumtól a maximumig ne legyen sem ranghoz, sem ujabb kinevezéshez kötve, hanem az öt-öt év betöltése után — a fegyelmi büntetés esetét kivéve — kivétel nélkül mindenkire következzék be.

11. Csak a legmagasabb, mondjuk vezető, vagy bizalmi állások betöltése: (aminők miniszteri tanácsosok, mint ügyosztályvezetők, igazgatók, a végrehajtó hatóságok és hivatalok főnökei) legyen külön kinevezéshez kötve és ezek javadalmazása szintén ötödéves — vagy tekintettel a korra, amelyben ilyen állást elérhetnek — hároméves fizetés-növekedéssel külön szabályoztassék.

12. Mindezekkel kapcsolatban egészittessék ki az állami tisztviselők, altisztek és szolgák nyugdijazásáról szóló 1885: XI. törvényczikk oly törvényes intézkedéssel, mely lehetővé tenné az állami alkalmazottaknak, hogy bizonyos feltételek mellett életbiztositást, vagy özvegyeik vagy árváik számára a törvényszerü nyugdijnál magasabb nyugdijat nyerhessenek az állam részéről.

Az állam az életbiztositó társaság szerepébe lépne, a tisztviselő pedig a törvény által megállapitandó kulcs szerint szabadon választandó dijak fizetése által halála esetére vagy fix összeget, vagy a törvényszerü nyugdijon felül kisebb-nagyobb évi járadékot biztositana özvegye, illetve bizonyos korig árvái részére.

Az életbiztositást bizonyos minimumig kötelezővé is lehetne tenni.

Ez volna talán a leghelyesebb és legkedvezőbb megoldása a nyugdijkérdésnek ugy a tisztviselőkre, mint az évről-évre emelkedő nyugdijteher szempontjából az államra nézve is.

Follert Károly.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Január 5. A szinügyi bizottság ülése, d. u. 4 órakor.
Január 5. A járvány bizottság ülése a városházán d. u. 4 órakor.
Január 7. Megyei közigazgatási bizottság ülése, d. e. 10 órakor.
Január 7. A koldusápoló egyesület közgyülése d. u. fél 5 órakor.
Január 10. Városi közgyülés.
Január 20. Kamarai beltagok választása.
Január 20 Az ipartestület évi közgyülése a tüzoltó őrtanyán d. e 9. órakor.

—

* **A jubileum kiterjesztése.** Tudvalevő dolog, hogy az elmult jubileumi évben csak azon ker. kath. részesülhettek az apostoli szentszék által engedélyezett jubileumi búcsuban, akik az örök városba, az apostolok sirjához zarándokoltak. Bár a világ minden részéből rendkivül sokan zarándokoltak ez alkalomból Rómába, hogy az engedélyezett búcsukban részesülhessenek, XIII. Leó pápa mégis figyelemmel volt arra, hogy a hivők legnagyobb része nem zarándokolhat az örök városba s ezért most egy féléwel meghosszabbitja a kegyelmi időt s az egész világra kiterjeszti a jubileumi búcsu kedvezményeit. A búcsu nyerése — a rendes feltételeken kivül — a püspök által kijelölendő templomok látogatásához van kötve. E tekintetben az illetékes főpásztorok közelebb fognak intézkedni.

* **Uj regényünk.** Az uj évben uj regényt is kezdünk, mely érdekes fordulataival, kitünő jellemzéseivel, ügyes stilusával bizonyára meg fogja nyerni olvasóink tetszését. A regény czime *Sibilla* s németből kitünően forditotta magyarra *Lubinszky* Anna grófnő, lapunk szorgalmas munkatársa, a ki az irodalommal nagy kedvvel és szép sikerrel foglalkozik s a kitől már régebben is közöltünk érdekes forditott és eredeti tárczaczikkeket. A regény közlését holnapi számunkban kezdjük meg.

* **Nix dájcs!** Országszerte nagy mozgalom indult meg az elmult évben a bécsiek ellen, mert elhatározták, hogy Budapestre szóló leveleiket és más küldeményeiket Ofen-Pesth czimmel látják el s a többi magyar helyneveket is németül czimzik. — Mit szóljunk ahhoz, hogy vannak magyarországi községi előljárók, akik nem átalják a magyar törvényhatóságokat német nyelvü átiratokkal megkeresni s községük nevét németül czimezni. Tegnap Hársfalva sopronmegyei község előljáróságától egy német nyelvü átirat érkezett Nagyvárad városához, amelyben iskolájuk felépitésére könyöradományokat kérnek. Községüket is ékes német nyelven Lindgräben-nek czimezik. — A városi tanács, igen helyesen, minden érdemleges intézkedés nélkül, viszszaküldi az ékes német nyelven irt megkeresést. — Ideje volna, hogy a kormány tanitaná meg ezeket az előljárókat arra, hogy Sopron- megye még Magyarországon van.

* **Ujévi üdvözletek megváltása.** A gyermekbarát ujévi üdvözlete megváltásának czéljára ujabban adakoztak: *Gyurkovits* Kornélné 10 kor., özv. Blaschtik Józsefné 4 kor., mely adományt a gyermekbarát egyesület nevében köszönetel nyugtáz. Beczkay Lajos egyl. pénztáros.

* **Millios visszaélések.** Ilyen czimmel kis röpiratot küldött be hozzánk *Gerő* M. budapesti ujságiró, a melyben a budapesti Hedrich és Strausz-féle *Királymalomnál* állitólag előfordult óriási visszaélésekről rántja le a leplet. A kis füzet szerint a Királymalom százezres csalásokat követett el különböző szállitásoknál, hamis rozslisztet, köleskását, rizshéjból manipulált árpadarát, romlott kukoriczát, hamisitott rizst hoz forgalomba, megkárositja az egész közönséget, becsapta a fővárost és a déli vaspályatársulatot, ezenfelül a malommunkásokkal embertelenül bánik s köztük különösen a *magyarokat* folyton sértegeti, *üldözi*. Az ügyben már eddig három per folyik, most remélhetőleg megindul a negyedik is s akkor aztán megtudja a közönség, mennyi igaz a vádakból? Addig csak szenzációs a vád — de szenzációnak kitünő, az bizonyos.

* **A tél.** A hideg egyre tart, s a meterológiai intézet jelentése szerint további hidegre van kilátás. A földmivelésügyi miniszteriumhoz érkezett jelentések szerint alacsony vizállás mellett az összes folyókon zajlik a jég. A Dunán az egész folyamon óriási tömegben megy a jég, mig mellékfolyóin, különösen a Tiszán eddig négy helyen megállt, s torlódások vannak. Ha még nagyobb havazás lesz, ugy az amugy is alacsony vizállás mellett a jég meg fog akadni. — Tegnap éjjel a Körösz is teljesen befagyott.

* **A gyermekjáték áldozata.** A biharmegyei közkórházba egy fiatal, 17 éves leányt szállitottak be tegnap. *Steiner* Rózának hivják s Bályok község korcsmárosának a leánya. A mult hónap 24-én a bályoki jegyző hetese elment a leány lakására s egy revolvert tett le a székre azzal, hogy »ez a segédjegyzőé«. Ké-

sőbb bejött a korcsmáros házigazdájának a kis fia, *Debreczeni* Lajos s a széken heverő revolvert felvette és játszani kezdett vele. Nem tudta, hogy meg van töltve s a ravaszt felhuzta. A revolver elsült s a golyó *Steiner* Róza balczombjába furódott. A szerencsétlen leány eszméletlen állapotban terült el a földön. A lövésre berohant a házinépség s nagynehezen eszméletre hozták s ma beszállitották a biharmegyei közkórházba. A sebesültet dr. *Havas* Zsigmond kórházi osztályorvos vette gyógykezelés alá, de a golyót még most sem sikerült eltávolitani. — Az éjjel nagyfoku sebláz állt be, ezek daczára azonban a beteg állapota nem aggasztó.

* **Nyolczvan kilométer menetsebesség.** A magyar királyi államvasutak kolozsvár-brassói vonalán a vonatok eddig hetven kilométer legnagyobb sebességgel közlekedhettek óránként. A vonatok rendes közlekedésének biztositása és az esetleg előforduló nagyobb késések csökkentése érdekében az igazgatóság most a legnagyobb menetsebességet óránként nyolczvan kilométerre emelte fel a kereskedelemügyi miniszter engedélyével.

* **Jó a jég.** A kaszinó erkélyén megjelent a kék lobogó. A fiatalság rég leste már ezt a jelvényt, mely annyi gyönyörnek, kellemes perczeknek a hirdetője. A városligetben jó a jég. Az örökifju *Rátkay* bácsi már napok óta öntözgette, javitotta, tegnap aztán megnyitották a jégpályát s délután már tömegesen keresték fel a legkellemesebb szórakozások helyét. Mint értesülünk, a korcsolya idény alatt többször fog a katonazene is kint játszani. Szóval Rátkay mindent elkövet, hogy minél élénkebbé s kedvesebbé tegye a kirándulók időtöltését.

* **A nagyvárad-szilágysomlyói vasut.** Mint értesülünk, a nagyvárad-szilágysomlyói vasut, mely ez ideig meglehetős lassan haladt rendeltetési helyére, május elsejétől, kezdve meggyorsul. Egy félórával később fog indulni s egy félórával előbb ér a végállomáshoz s ha a terv ténynyé válik, az utasok éppen egy órát fognak a vasuton megtakaritani. Gyorsitani akarják még a belényesi vasutat is, mely még a szilágy-somlyóinál is sokkal lassubb.

* **A siteri telepesek.** Vasárnap délelőtt népgyülés volt Szentesen a piacztéren. A *Siterről* visszajött települők hivták össze és tartották meg. Azok a szerencsétlen emberek, akik még hittek Simának az igéreteiben és elmentek jó reménységgel a nagy dobbal Kanaánnak hirdetett Biharországba, most keservesen megcsalatkozva, pénzüktől, kis vagyonkájuktól megfosztva a panaszkodás terére léptek. Körülbelül 2 órán keresztül folytonosan szidták és átkozták Simát Roheimmal együtt, akik őket, tudatlan embereket félrevezették és megcsalták. Határozatot nem hoztak, de hiszen mit is határoztak volna ők, határoztak már ő helyettök Roheimék, már perlik is őket a váltókkal. — A gyülés elnöke *Arvai* Bálint volt. Mikor a gyülést bezárta, *Gálfy* akart beszélni, aki — mint a Csongrádmegyei Hirlap irja — részeg volt. Az elnök nem engedte beszélni, és mikor a figyelmeztetés nem használt, a kapitány segitségével távolitották el a szószéktől.

* **A Vezuv müködése.** Matteucci, a hirneves olasz tudós, aki állandóan figyeli a Vezuv müködését, észleleteiben érdekes jelentésben számolt be a párisi tudományos akadémiának. Eszerint a Vezuv 1895. évi junius hó 3-ika óta ötven hónapig folytonos müködésben volt. Csak 1899. évi szeptember hó 1-én szünt meg a lávakiömlés. E naptól kezdve a kráter telni kezdett. S mig azelőtt kétszáz méter mély volt, 1900. április 25-én már csak nyolczvan méter mélységet mutatott. Ekkor azonban ismét müködni kezdett s egy hónapig müködött. Lávakiömlés ugyan nem fordult elő, de erős robbanások voltak. Különösen május 4-től 14-ig. A kráter nyilása nagyon kiszélesedett. Kerülete 540 méter lett s rendkivül erős tüzhányás mutatkozott, melynek magassága a krátertől számitva elérte az 537 méter magasságot. Az összes szilárd anyag, amelyet a Vezuv április és május hóban kidobott, körülbelül egy fél millió köbméternyi volt. A Vezuv ezáltal 10 méterrel lett magasabb. 1293 méterről 1303 méterre emelkedett a tenger szine felett. Matteucci ezeket a tapasztalatokat saját élete veszélyeztetésével szerezte. Három teljes évig lakott a Vezuvon. S egyszer csakis gyors futással tudott menekülni az eltemettetés elől.

* **A monzai gyilkosság.** Az olasz igazságügyi miniszter, mint Rómából távirják, azt a rendeletet adta ki, hogy a monzai királygyilkosság ügyében meginditot vizsgálatot lehetőleg gyorsan fejezzék be. A milanói törvényszék vizsgálóbirája a gyilkos valamennyi czinkostársát kihallgatta már és nemsokára ki is hirdetik a vádhatározatot.

* **Magyar név.** *Tauer* Vilmos szatmári illetőségü nagyváradi lakos vezetéknevét belügyminiszteri engedélylyel »*Tatár*«-ra változtatta.

* **A betegsegélyző egylet köszönete.** A nagyváradi első általános munkás betegsegélyző egylet alaptőkéjének gyarapitásához ujévi ajándékul következő adományok folytak: Schlauch Lőrincz bibornok-püspök 200 kor., Vinkler József 40 kor., Schiefner Ede 20 kor., Fetser Antal 10 kor., Heringh Sándor 20 kor., Andrássy János 5 kor., Bunyitay Vincze 10 kor., dr. B. J. 10 kor., N. N. 4 kor., Kucsovszky 10 kor., Molnár Lajos 20 kor., Kiss Károly 5 kor., Palotay László 10 kor., Irgalmasrend gyógyszertár 1 kor. és Klein Samu 8 kor. — Mindezen nemes szivü emberbarátok és kegyes adakozóknak ez uton mond hálás köszönetet az egylet nevében *Muntyán* János, az egylet elnöke.

* **Egy mágnás rejtéljes halála.** Szenzációs eset képezi most közbeszéd tárgyát Szegeden. A részletek a következők: Gróf T. A., egy előkelő erdélyi mágnáscsalád sarja a mult hónapban nagyobb próbamegrendelést tett a szegedi Brauswetter czégnél, a honnan minden féle ékszert küldtek a számára Hhtszegre. Mult aztán az idő, de sem válasz nem érkezett, sem az ékszerek nem jöttek vissza. Brauswetterék végre is udvarias levélben felszólitották a grófot, hogy legalább a felesleges holmit küldje vissza azonkivül, a mit meg akar magának tartani. A gróf erre azt válaszolta, hogy a késedelem onnan származik, mivel egy vadászó társaság tagjai is akarnak egyetmást vásárolni. Megint eltelt egy kis idő s a czég amely 3500 koronáig volt érdekelve a próbaküldeménynyel, most már bizalmasan Kolozsvárra fordult az iránt, hogy milyenek a gróf financziális viszonyai? A válasz épen nem volt megnyugtató, mert arról szólt, hogy T. A. teljesen hitelvesztett. Brauswetterék ennek folytán megtették a gróf ellen a szegedi királyi törvényszéknél a büntető feljelentést egyben kérve, hogy a grófot, aki teljesen vagyontalan létére ilyen nagy megrendelést tett s különféle ürügyek alatt halasztgatta a kifizetést — tartóztassák le. A szegedi törvényszék azonban nem tartotta magát illetékesnek arra, hogy eljárjon ebben az ügyben s áttette a kérvényt a deési törvényszékhez, ahol tényleg megindították T. Á. gróf ellen a krimináls eljárást. Azon a napon pedig, amelyiken kézhez vette az idézést, s látta, hogy milyen komolyra fordult az ügy, melyet a legkönnyebb oldaláról fogott fel, — hirtelen szivszélhüdés érte. Általában beszélik azonban és mindenfelé hitelre talál az a verzió, hogy a gróf nem természetes halállal mult ki, hanem megmérgezte magát. Menekülni akart a földi igazságszolgaltatás elől.

IRODALOM.

Szent beszéd a plebánosi beigtatás alkalmából. *Nogáll* László, az egyházi irodalomnak ezen érdemes munkása, ki a mult hó végén vette át *Tisza-Földváron* (a váczi egyházmegyében) az ujonnan alakitott plebánia vezetését, a beigtatása alkalmával mondott szent beszédét kinyomatta. A tartalmas, emelkedett szellemü prédikáczió a Stephaneum pompás kiállitásában jelent meg s kapható szerzőnél 80 fillérért.

Az egyházi személyek utáni örökösödési jog Magyarországon. Irta *Reiner* János dr. egyetemi magántanár. Reiner János nevét jól ismerik jogász-körökben önállóan és egyes folyóiratokban itt-ott megjelent müvei után, legjobban pedig Zlinszky Imre kitünő magánjogi könyvének átdolgozása után. Érdeklődéssel vettük tehát ezt az ujabb munkáját, melyben a két szertartásu katholikus s a görög keleti egyház személyei utáni örökösödés jogát tárgyalja.

Ugyanazok a tulajdonságok jellemzik ezt a munkáját is, mint az eddig megjelenteket: alapos tanulmány, mélyen járó vizsgálat, áttekinthető rendszeresség, de nehézkes, itt-ott magyartalan stilus. Munkája három részre oszlik; az elsőben foglalkozik a világi papok, a másodikban a szerzetesek, a harmadikban a kongregácziók tagjai utáni örökösödést tárgyalja. A legfontosabb rész a világi papok utáni örökösödéssel foglalkozik. Itt kiindulási pontot képez az 1715. XVI. törvényczikkbe foglalt u. n. kollonicsi egyezmény, a mely a szükebb értelemben vett Magyarországra terjed ki, mig az erdélyi jogterületen a szabad végintézkedés joga illet meg minden egyházi személyt kivétel nélkül. Ehhez csatlakozóan közli a további törvényeket és rendeleteket, mindenütt élesen megkülönböztetve a két jogterületet. A katholikus egyházhoz csatlakozva, megemlékszik végül a két görög keleti felekezet örökösödési jogáról is.

Mindez nagy tudásról tanuskodik s a müvet mint forrásmunkát megbecsülhetetlenné teszi, különösen most, mikor a küszöbön álló magánjogi kodifikáczió szándéka az egyházi személyekre külön fenálló örökösödési jogszabályokat eltörölni. S itt érezzük a munka egyik nagy hiányát: nem foglal álláspontot a kérdésnek ezen uj alakulásával szemben semmiféle irányban, pedig ilyen nagyszabásu mütől elvárnók, hogy a jelenre is kiterjessze figyelmét.

A kiváló munkát szakférfiaknak melegen ajánlhatjuk.

EGYESÜLETEK

Az ipartestület közgyülése.

A nagyváradi ipartestület évi közgyü ését január hó 20-án délelőtt tartja. Az ipartestület elnöksége az összes testületi tagokhoz a következő meghivót bocsátotta ki:

Kivül czimzett ur, mint az ipartestület tagja felkéretik, hogy az 1901. évi január hó 20-ik, esetleg ha a testület tagjai összeségének legalább fele meg nem jelenne, akkor január 27-ik napján bármelyik esetben délelőtt 9 órakor kezdődő a »tüzoltó őrtanya« nagytermében tartandó rendes évi közgyülésen megjelenni sziveskedjék; tisztelettel figyelmeztetjük, hogy az esetleg január hó 27-én tartandó közgyülésre külön meghivó mem fog küldetni, — azonban a közgyülés az alapszabály 11-ik §-a értelmében, — tekintet nélkül a megjelent testületi tagok számára — mulhatatlanul meg lesz tartva.

Tárgysorozat.

1. Az elöljáróság jelentése az 1900. évi müködéséről s a felmerült nevezetesebb mozzanatokról.
2. Az 1900-ik évi zárszámadás és vagyon mérleg.
3. Az 1900-ik évi pénztári számadások megvizsgálásáról szóló számvevői jelentés és a pénztárnoknak megadandó felmentvényre vonatkozó javaslat.
4. Az 1901-ik évre érvényesitendő költségelőirányzat.
5. Oly inditványok tárgyalása, melyek az alapszabály 11. § a értelmében, 8 nappal a közgyülés előtt az elöljárósághoz beadva lettek.

Nagyvárad, 1900. évi deczember hó.

Az elöljáróság nevében.

Jankovits János, ipartestületi főjegyző, *Bertsey György*, ipartestületi elnök.

Igazságszolgáltatás.

Csőd egy ügyvéd ellen.

Nem ösmeretlen Nagyváradon a *Szele* József aradi ügyvéd neve. A Dunkel-perben szerepelt sokat, mint a Dunkel-örökösök képviselője, illetve helyettese.

Nagy szenzációt keltett a mult évben Aradon, mikor az ottani ügyvédi kar egyik legtekintélyesebb tagja: *Szele* József ellen *Bondi* Zsigmond bécsi czég képviseletében dr. *Fényes* Kálmán aradi ügyvéd csődöt kért.

Szele József egyik fényképész mostoha fiáért jutott anyagi zavarokba s a hitelezők közül a fentebb emlitett bécsi czéggel nem tudta kötelezettségét rendezni.

Az aradi kir. törvényszék az elmult évben *Szele* József ügyvéd ellen elrendelte a csődöt.

Felebbezés folytán került az ügy a nagyváradi kir. Itélőtábla elé.

Tegnap foglalkozott a felebbezéssel a kir. tábla tanácsa, *Medvigy* Mihály tanácselnök elnöklete alatt; előadó dr. *Imrik* Péter, szavazóbirák: dr. *Gedeon* László, dr. *Flopu* György és *Bary* József táblabirák voltak, mig a jegyzőkönyvet *Jankovits* Tibamér tanácsjegyző vezette.

A kir. Itélőtábla az első bíróság határozatát ***helybenhagyta***, vagyis *Szele* József aradi ügyvéd ellen a *csődöt elrendelte.*

ZENE ES MÜVESZET.

Zenészeti Lexikon. E napokban jelent meg *Ságh* József, a »*Zenelap*« szerkesztője, fővárosi zeneiró és kiváló kritikus szerkesztésében az »*Általános Zenészeti Lexikon*« második füzete. Ezen encyklopédiai kézikönyv, mely nagyon gazdag tartalmu, értékes irodalmi mü, s a magyar zene-kulturának egyik kiváló tényezője. A szerző fontos szolgálatot óhajtott teljesiteni a zene-irodalom terén, midőn ezen terhes vállalatba fogott, s az elismerés méltán meg is illeti. — Feltalálhatók benne a zenetudomány legszükségesebb ismeretei, a hazai és külföldi zenészek, zeneszerzők, zeneirók, kitünőbb zenekedvelők zeneirodalmi tevékenységük feltüntetésével rövidre szabott élet, vagy ismertető rajzai, továbbá a hangszerek ismertetése, s a zenében gyakran előforduló idegen szavak magyarázata.

Oly nagy előnyei vannak, s annyira hasznos mü ez, hogy egyetlen zeneértő, vagy zenekedvelő asztaláról sem volna szabad hiányoznia. Elmondott előnyein kivül mint remek, zamatos magyar stilben megirott mű, szinén nagy irodalmi értékkel bir.

Az egész mű 20—22 füzetből fog állani; az egyes füzetek minden hó 15-én jelennek meg. Az előfizetés legczélszerübben 4—4 füzetre történik; s a 4 füzet ára *2 korona* mely összeg a »*Zenelap*« szerk. és kiadóhivatalába, Budapestre, VIII. ker. Baross-utcza 81. küldendő.

m. e.

SZINHAZ.

HETI MÜSOR.

Szombat: Légyott előtt. Paraszt becsület.
Vasárnap:) d. u.: »Jáfet 12 felesége.«
) este: »Igmándi kispap.«

A mai előadás. Sas Ede szép sikerrel bemutatott egyfelvonásos szinmüve, a *Légyott előtt* kerül ma másodszor előadásra a már ismert szereposztásban. A szinmü előadását a *Parasztbecsület*, Mascagni világhirü operája követi, melynek Turido szerepét ezuttal *Kalmár* József fogja énekelni.

A január havi müsor. A Szigligeti-szinház január havi müsorát ma, szombaton mutatja be *Somogyi* Károly szinigazgató a szinügyi bizottságnak, s ez alkalomból a bizottság ülést tart, a melyre a következő meghivót kaptuk:

A szinügyi bizottság tagjait tisztelettel felkérem, hogy a f. hó 5-én délután 4 órakor a városháza termében tartandó ülésen megjelenni sziveskedjenek.

Tárgy: A müsor bemutatása.

Nagyvárad, 1901. január 4.

Dr. Hoványi Géza,
szinügyi biz. elnök.

Nyárai a Sulamithban. A tegnapi estének az adott nagyobb érdekességet, hogy ekkor lépett fel betegsége után először *Nyárai*, a közönség kedvencz komikusa. Nehéz feladata volt. Jerémiást, a legnyápiczabb kérőt kellett adnia, a mely szerepnek pompás alakitásáért tudvalevőleg annak idején sok dongó szállt csipkedő szándékkal a Szilágyi orrára. Nos hát Nyárai gondolt egyet, de zseniálisat s csinált a vékonypénzü judeabeli fiatalból kedves *görög ifjut*; már a mennyire lehetett némi apróság megtartásával Jerémiás úrfit görögösiteni. Ez aztán tetszett! Riadó taps fogadta már belépésekor, énekét megujrázták, szóval a közönség egyrésze mindenképp bebizonyitotta, hogy csak a görög-római Jerémiásokért lelkesedik.

Nyárainak minden esetre gratulálnunk kell a bonyolódottá vált kérdés szerencsés kezü megoldásáért. *Szilágyit* pedig kérjük, ne kedvetlenedjék el a multkori dongások miatt; sokkal kiválóbb müvész ő, hogy sem érdemes volna ilyesmiért neheztelésének kifejezést adni.

Hoffman meséi. Offenbach szépséges operettje a jövő hét első napjának müsorába van kitüzve. Balláné Csik Irén betegségéből felgyógyulva, hétfőn a »Hoffman meséi«-nek Olimpia hármas szerepében lép ujból a lámpák elé. Az előadást Mészáros Imre, a m. kir. Operaház igazgatója is megtekinti, ki erről Somogyi Károlyt levélben értesitette. Az érdekesnek és nagy sikerünek igérkező előadásra gondosan készül az énekes személyzet, melynek elsőrendü tagjait foglalkoztatja az operett. Olimpiát, mint emlitettük Balláné Csik Irén játsza, a csodadoktor hármas szerepét Pintér Imre; a többi szerepek pedig igy oszlanak meg: (Fantom) Székely Irén, (Miklós) Lányi Edit, (Hoffman) Kalmár József, (Cochenili) Nyáray, (Hilánius) Szilágyi,

Amon Margit vendégszereplése. Amon Margit, a Népszinház ünnepelt, bájos müvésznője — mint jeleztük — január hónap folyamán vendégszerepelni fog szinházunkban. A kitünő müvésznő az eddigi megállapodások szerint e hó 9-én érkezik haza, Nagyváradra s három egymást követő estén: 10-én, 11-én és 12-én lép föl legkiválóbb szerepeiben a Szigligeti-Szinház közönsége előtt. A bájos primadonna a *Boccació*, a *Kis alamuszi* és a *Görög rabszolga* fő női szerepét fogja játszani, melyben nevezetes sikerei voltak a Népszinház szinpadán. A szinház operett-személyzete máris nagy gonddal készül a Boccacióra és Kis alamuszira, melynek próbái naponkint folynak.

A legszebb nagyváradi szinésznő. A »Szinházi Ujság« által kitüzött aranyérem nyertesének, *Batizfalvi* Gizellának, kit 15.352 szavazattal a legszebb szinésznőnek talált a váradi közönség, tegnap délben adták át a jutalmat. A város szineit viselő szalagokkal diszitett vert arany érem volt dij. Batizfalvai szép szavakkal köszönte meg a kitüntetést.

Paulayné Nagyváradon. Paulayné Ádorján Berta a legközelebbi héten két estén fog vendégszerepelni. Kedden az *Otthon*, szerdán pedig *Fedora* főszerepében lép föl.

MULATSAG.

FARSANGI NAPTÁR.

Január 8. Jogászbál a Csarnokban.
Január 9., 16. és 23. Kereskedő ifjak tánczestélye a Csarnokban.
Január 12. A nőegylet álarczos bálja a Fekete Sasban.
Január 18. A »Réti Népkör« bálja.
Január 19. Protestáns bál a Csarnokban.
Január 27. A kath. kör bálja.
Febr. 17. Tüzoltó bál a Sasban.
Január 24. Román ifjak mulatsága a Zöldfa nagytermében.

Román-bál. Folyó hó 24-én sikeresnek igérkező bált rendeznek a nagyváradi román ajku ifjak. A mulatságot hangverseny és szinielőadás előzi meg s a tiszta jövedelem a szegénytanulók felsegélyezésére lesz forditva.

Megyebál Gyulán. Békésvármegye tisztikara az idei farsangon feleleveniti a régi jóhirü megyebálokat, melyen városinkból s Biharmegyéből is igen sokan részt vesznek. A rendezőség a következő meghivót bocsájtotta ki:

Békésvármegye tisztviselői kara *Lukács* Györgyné szül. *Perényi* Madoly bárónő ő méltósága védnöksége alatt a vármegyei tiszti nyugdijalap javára a budapesti I. kerületi honvédzenekar közremüködése mellett Gyulán, 1901. évi január hó 19-én a vármegyeház összes termeiben ***megyebált*** rendez, melyre czimzettet és családját tisztelettel meghivja. kezdete este 9 órakor. Belépti-dijak: személyjegy 4 korona. Családjegy 10 korona. Karzatjegy az első sorban 6 korona a második sorban 4 korona. A tiszti nyugdijalap javára felülfizetéseket köszönettel fogad és hirlapilag nyugtáz a bizottság.

REGÈNY-CSARNOK.

A szeretet angyala.

Irta: **Lázár Gyula.**

29.

— Engedd meg, szeretett bátyám, hogy nővéred jutalmazza meg az önfeláldozó férfiu szivét — szólt közbe Annuska szemlesütve.

— Hogyan értsem ezt Annuskám?

— Hát csak ugy, jó testvér, hogy Pathó Boldizsár nemsokára — talán már holnap — kérni fog tőlem valamit a készséges szolgálat fejében, én pedig tudom, hogy mit kér. Bizd tehát rám a visszafizetést . . .

Iván jó sokáig nézte a piruló leányt, ki ugy állt a sziv titkát kutató fivér előtt, mint szemérmes érzőke gondos ápolója előtt, majd kitárva karjait odaszólt a szeretet virágának:

— Jöjj szivemre te jó lélek, hadd raboljak valamicskét mérhetetlen szeretetedből, hadd tanuljam meg tőled, miként lehetek hasonló hozzád . . . te angyal.

* * *

A keleti Kárpátok egyik vadregényes, megrenditően nagyszerü szakadékában fekszik Gimesvölgy város. Ide jött Dabronczy családjával, hogy ne hallja a világ gunyos üvöltését.

Erősen vádolta önmagát, mert a birtok lelkiismeretes kezelése mellett családja ügyeinek folyását teljesen elhanyagolta. Mintha nem is a Dabronczy család tagja lett volna. Ritkán látta nejét és gyermekét, egész idejét a gazdálkodásba ölte. Ugy gondolta, hogy a kastélyban rendben megy minden. Pedig ha ugy néhanéha családfőhöz illően és kötelességszerüleg betekintett volna a titkos utak kiinduló zárkájába, övéinek légvárakat épitő szivébe: talán nem fejlődhetett volna fává a mérges mag.

Mikor meghallotta a dolgok szégyenletes állását, felháborodott szive, de inkább önmagának, mint nagyra vágyó családjának tett szemrehányást.

Azonnal Annuskához sietett, bocsánatot kért tőle, ugy a maga mint érdemetlen családja számára, s aztán bejelentette lemondását.

Annuska örömmel adta bocsánatát s azon fölül a hüséges birtokkezelésért tetemes évi járadékot ajánlott fel a derék rokonnak, ki azonban azt udvariasan visszautasitotta.

Elhagyta Kövesdet azon szilárd elhatározással, hogy ezután családi ügyeinek pontos vezetése lesz legfőbb gondja. Belátta, hogy nejére és leányára veszélyes a széditő magasság, minő Kövesden is volt, jobb lesz tehát a régi tisztességes, bár küzdelmesebb életet ujból megkezdeni, melyben nincsenek annyira kéznél az eszközök a sötét tervek megvalósitásához . . . Meg volt elégedve helyzetével, szive sohasem vágyott tulságos pompa, fény után; egészen ellenkezőleg éreztek neje és Magda. A kövesdi palotát egy egyszerü de izléses lakással kellett fölcserélniök, bucsút kellett mondaniok a megszokott ünnepeltetésnek, a vidám, nagy uri köröknek. Mindez mélyen sértette a büszke, hirnévről ábrándozó lelkeket s nagyon kevésnek, semminek találták jelen állapotukat a fényes multhoz viszonyitva. Régi vágyaik egymás után emelkedtek föl a sziv mélyéről, a hová nőve voltak, kielégitést vártak, hasztalan, Kövesd után a megtagadások korszaka kezdődött . . .

Anya és leánya együtt vannak a csinos szobában. Dabronczyné ujságot olvas, Magda himzőtáblán foglalatoskodik. Mily szembe szökő változás az egykor elragadó arczon!

Az élénk pirba itt-ott szürkés barna foltok vegyülnek, a bársonyos homlokon több apró vérpiros dombocska emelkedik alig észrevehetőleg.

Minden egy makacs ismeretlen betegség bélyege, melybe Magda néhány héttel az erdélyi ut után esett . . . Majd megőrült, mikor látnia kellett, hogy éppen azt veszitette el jórészben, mire egykor boldogságát alapitotta ő és anyja. De azért még mindig szép volt. Nagy, kék szemeiben egész tüztenger égett, mely képes hajlékony sziveket emészteni. Tudta ezt Magda s még remélt a boldog jövőben.

— Anyám? — szólt titokteljesen az ujságban böngésző nőhöz.

— Nos? szólt vissza Dabronczyné fel sem tekintve.

— Tudod-e kire gondoltam e perczben? Pethő Boldizsárra.

— És aztán?

— És azt gondoltam, hogy jó volna neki egy kedvesen hangzó levelet irni. Én hiszem, hogy feledi a multat; szenvedélyes szerelme ismét fellángol s felkeres bennünket. Most már nem utasitanám el!

Dabronczyné figyelt is leánya szavaira meg nem is. Nagyon érdekes hirt olvasott a kiteritett lapban. Mikor elvégezte, ujból megkérdezte Magdát, hogy mit is mondott tulajdonképpen. Magda ismételte szavait. Dabronczyné keserü mosoly kiséretében átnyujtá leányának az ujságot mondá:

— Olvasd e borzasztó sorokat!

Magda tizszer is átfutotta a különös sorokat s végül boszusan felkialtott: Vége mindennek! Sohasem fogom magamnak megbocsájtani, hogy oly szellemtelen hölgy, mint Málnafalvy Annuska győzedelmeskedett fölöttem!

. . . . . .

Az volt irva a sürü betüs lapban, hogy Pethő Boldizsár örök hüséget esküdött Málnafalvy Annuskának a kövesdi templomban. Az esketést a menyasszony fivére, Málnafalvy Iván szerzetes tanár végezte . . . Aztán meg az is ott volt, hogy fehérruhás leányok virágesőt hintettek a boldog pár elé.

(Vége.)

TAVIRATOK.

Stefánia otthon.

Budapest, jan. 4. (Saj. tud. táv.) Stefánia ma meglátogatta anyósát, ki anyai szeretettel fogadta. A társalgás francziául folyt. Stefánia elmondta anyósának, hogy szóval nem lehet kifejezni, hogy milyen boldog, azt csak érezni lehet. Egyetlen vágya, hogy férjét olyan boldoggá tegye, mint amilyen boldogságot megérdemel. Elmondta, hogy mennyire szereti Magyarországot és annak vidékét. Férje csak jót és szépet beszélt róla, de ő maga is tapasztalásból ismeri s elragadtatással beszélt a magyarokról.

Széll Kálmán összeférhetetlenségi esete.

Budapest, jan. 4. (Saj. tud. táv.) Grossman M. Budapestről a miniszterelnök ellen összeférhetetlenséget jelentett be, mert hir szerint ma is elnök-igazgatója a »Jelzálog hitelbanknak« és igazgatója a »leszámitoló banknak«, — és a nevezett intézetektől rendes fizetést is élvez.

Osztrák választàsok.

Bécs, jan. 4 Bécsbe érkezett hirek szerint a vidéken a szocziáldemokrata párt sulyos veszteségeket szenvedett a választásoknál. Legerősebb talajukat elvesztették. Igy Pilsenben, Smischowban és Leitmeritzben jóval kissebbségben maradt pártjuk az ellenjelöltel szemben. Utóbbi helyen kibuktatták Schrammel képviselőt, aki a Reichsrathban jó nevet vivott ki magának. A morvaországi Neutitskhenben és Olmützben szintén megbuktak a szocziáldemokrata párt jelöltjei.

Bécs, jan. 4. Csehországban és Morvaországban a szocziáldemokraták hét kerületet vesztettek. Sziléziában nyertek egyet, Alsó-Ausztriában szintén, Bécs-Ujhelyen Perpesslorfer szocziálista hirlapirót választották meg.

A miniszterelnök Bécsi utja.

Budapest, jan 4. (Saját tud. táv.) A miniszterelnök holnap Bécsbe utazik. A szabadelvü párt tizennegyedikén, a miniszterelnök haza utazása után értekezletet tart.

A búr háboru.

London, január 4. Az esti lapok egy mai keletü fokvárosi táviratot közölnek, a mely szerint Maggesfonteintől északra 80 mértföldnyire ütközet folyik.

Pestis Szmirnában.

London, január 4. A Reuter-ügynökség jelentése szerint Szmirnában egy pestis esetet konstatáltak, amiért is szmirnai provinciákra tiz napos vesztegzárt rendeltek el.

A kinai háboru.

Budapest, jan. 4. (Saját tud. táv.) »Barfleut» angol hadihajó matrózai fellázadtak a zsákmányok igazságtalan felosztása miatt. A parancsnokság a fellázadt matrózok ellen szigoru vizsgálatot inditott. Többen le lettek tartóztatva.

KOZGAZDASAG.

A »Polgári takarék- és segélyszövetkezet« igazgatósága e hó 2-án tartott ülésében állapitotta meg az 1900. évi mérleget, mely szerint daczára a számadási évben egy több mint 600 ezer korona betéttel biró czyklus liquidáltatott, a heti betétek összege az év végén a fél millió koronát jóval felül haladja.

A ma közzétett, zárszámadás hiven tükrözi vissza ezen szövetkezetnek évről-évre mindnagyobb fejlődését, melylyel természetesen az anyagi eredmény emelkedése is karöltve jár.

Különösen figyelemreméltó jelenség, s a közönség érdeklődésére s bizalmára mutat azon körülmény, hogy az elmult üzleti évben a tagok száma 329, az üzletrészek száma 10539-el emelkedett — valamint az, hogy a tegnapi napon megalakitott 6-ik évtársulati csoportnál már eddig is több száz tag s több ezer üzletrész emelkedés konstatálható.

A most felszámolás alá kerülő 1898—1900. évi 3 ik évtársulat nyereség osztaléka, bár csekélységgel, de a tavaly fizetett osztalékkal szemben magasabb összegben, vagyis minden 20 filléres üzletrész után 2 kor. 56 fillérben (5½%) állapittatott meg, s az, valamint a betétek a folyó hó 13-án tartandó közgyülést követő napon, azaz e hó 14-én, hétfőn d. u. kerülnek kifizetésre.

Szigligeti-Szinház.

Folyószám 82. Idénybérlet 80 sz

Nagyváradon, szombaton, 1901. jan. 5-én

LÉGYOTT ELŐTT.

Szinmü.

Ezt követi:

Parasztbecsület.

Opera.

SZEMÉLYEK:

Alfio, fuvaros	— — —	Pintér Imre
Lola, felesége	— — —	Forrai Ferike
Santuzza, Alfio huga	— —	Székely Anna
Turido — — — — —		Kalmár József
Lucia, Turido anyja	— —	Lányi Edith

HELYÁRAK: Nagypáholy **7** frt. Földszinti és első emeleti páholy **6** frt. Másodemeleti páholy **4** forint. Zsölye **1** frt **50** kr. Körszék **1** frt **20** kr. Támlászék **1** frt. Érkélyülés 1-ső sor **60** kr., közép 2-ik sor **50** kr. oldal 2-ik sor **40** kr. II. emeleti zártszék **30**kr. Földszinti állóhely **50** kr., diák és katonajegy **30** kr. Karzati állóhely **20** kr. Egy szinlap **10** kr.

A holnapi előadásra jegyek előre válthatók d. u. 3 órától 5-ig a rendes nappali pénztárnál.

Kezdete 7 órakor, vége 10 órakor.

Holnap vasárnap, január 6-án:

délután 3 órakor fél helyárakkal

Jáfet 12 felesége.

Uj operette.

Este 7 órakor, rendes helyárakkal

Igmándi kispap.

Népszinmü.

Hirdetmény.

A «Pecze-Szőlős s vidéki takarék és segély egyleti szövetkezet» folyó 1901-ik év január 3-ikán igazgatósági és felszámoló gyülését megtartván, az az alapszabály 4. §-ának értelmében f. hó 5-ikén, azaz szombat délután 3 órára

közgyülést hirdet,

melyre az elmult 2 és fél éven át befizető részvényeseket tisztelettel meghivja.

Ugyanakkor a részvény-betét és osztalék összegek kiosztása 4—6-ig s vasárnap délután 3—5-ig eszközöltetnek előjegyzett részvényenkint 2 korona osztalékkal.

A szövetkezet czélja a takarékosság előmozditása és részvényeseinek a segély nyujtás, ugyanazért a következendő

„II-ik évtársulat" megalakulására,

mely 1901—1902. és 1903-ik évekre terjed, a belépni szándékozók előjegyzéseit helyben és vidékről f. év jan. 6-ikától elfogadja a

„Pecze-Szőlős s vidéki takarék és segélyegyleti szövetkezet"
Igazgatósága.

MEGHIVÁS.

A **«Polgári takarék és segélyszövetkezet»** 1901. évi január 13.-án, d. e. 11 órakor saját helyiségében (Kossuth Lajos-u. 4. sz.) tartja

ÉVI RENDES KÖZGYÜLÉSÉT,

melyre a t. üzletrészesek azzal hivatnak meg, hogy a felügyelő-bizottság által megvizsgált zárszámadásokat a közgyülés elé terjesztendő jelentésekkel együtt a közgyülést megelőzőleg 8 nappal a szövetkezet helyiségében az üzleti órák alatt megtekinthetik.

A közgyülés tárgyai:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése s ennek kapcsán az 1900. évi Zárszámadások tárgyalása s az igazgatóság és felügyelő-bizottság felmentvénye fölötti határozat hozatal.
2. A felszámoló 1898—1900. évi 3-ik évtársulat üzletrészei után eső nyereség-osztalék megállapitása.
3. A felszámoló 1898—1900. évi 3-ik évtársulat betétei s nyereség-osztalék kifizetési idejének meghatározása.
4. Egy igazgatósági tag választása.
5. 5 rendes és 2 pótfelügyelő bizottsági tag választása.
6. Esetleges inditványok.*

Nagyvárad, 1901. Január 2-án.

Az igazgatóság.

* Az alapszabályok 27. §. c) pontja szerint csak oly inditványok tárgyalhatók, melyek 3 nappal a közgyülést megelőzőleg nyujtatnak be.

A „Polgári takarék és segélyszövetkezet“ 1900. évi zárszámadása.

Mérleg-számla

TARTOZIK — KÖVETEL

Vagyon	kor.	fill.	Teher	kor.	fill.	kor.	fill.
Pénzintézeteknél elhelyezett betét	430836	45	3-ik évtárs. törzsvagyona mult évről 115937·14	166447	94		
			3-ik » heti befizetése folyó évben 50510·80				
Postatakarékpénztárnál	739	04	4-ik » törzsvagyona mult évről 49823·60	91763	80		
			4-ik » heti befizetése folyó évben 41940·20	288761	80	546973	54
Kölcsönök	133067	90	5-ik » » » » »			1000	—
			Átmeneti kamatok				
Tagok kamat és illetékhátránya	1501	80	**Tiszta nyereség 18571 kor. 65 fill.**				
			3-ik évtársulat nyereség részesedése	7342	01		
Felszerelvények	400	—	4-ik » » »	3681	28		
			5-ik » » »	7507	81		
			Nyereség átvitel 1901. évre	40	55	18571	65
	566545	19				566545	19

Nyereség- és veszteség-számla

Veszteség	kor.	fill.	Nyereség	kor.	fill.
Üzleti költségek és tiszteletdijak	6814	27	Nyereség áthozat 1899. évről	39	84
			Kamat betétek után	14018	49
Átmeneti kamatok	1000	—	» kölcsönök után	5085	92
			Felvételi dij	3011	20
Tiszta nyereség	18571	65	Mulasztási és egyéb illetékek	4230	47
	26385	92		26385	92

A felszámoló 1898—1900-ik évi 3-ik évtársulat vagyon mérlege

Vagyon	kor,	fill.	Teher	kor.	fill.	kor.	fill.
Kölcsönök	65862	40	1898—1900. évi heti betétek			160752	—
			1898—1900. évi nyereség 13037 kor. 95 fill.				
Tagok kamat és illetékhátránya	1501	80	ebből 5029 üzletrész után á 2 kor. 56 fill.	12874	24		
Készpénz	106425	75	Maradvány mint egyenleg	163	71	13037	95
	173789	95				173789	95

Nagyvárad, 1900. deczember 31-én.

1900. január 1-én volt	1728 tag	30284	üzletrészszel
Belépett számadási évben	1492 tag	31631	»
Összesen	3220 tag	61915	üzletrészszel
Kilépett számadási évben	1163 tag	21092	»
1901. január 1-én maradt	2057 tag	40823	üzletrészszel
Emelkedés	329 tag	10539	»

Sarkadi Tihamér elnök. **Aczél Zsigmond** ügyvezető igazgató. **Fleischhakker Hugó** pénztárnok. **Balog Vilmos** főkönyvvezető. **Waldmann Ödön** könyvvezető.

Megvizsgálta és helyesnek találta a felügyelő-bizottság:

Sonnenfeld Adolf elnök.

Blum Géza **Szilládky Ernő** **Brüder Jenő** **Czillér Imre**

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.